بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

[illegible]

- ކޭސް ނަންބަރު: 2022/HC-B12/80
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
- އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ފަރާތް: އަބްދުﷲ ޒާހިން އިބްރާހީމް/ އަލަކަސް، ދ. ކުޑަހުވަދޫ
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ޝަރީޢަތުގެ [illegible] ނިންމުން

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީމް
ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބު ހުސައިން ޒަކަރިއްޔާ
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް

ނިމުނު ތާރީޚު: 26 މުޙައްރަމް 1444
24 އޮގަސްޓް 2022

ހައިކޯޓުގައި ޤަޟިއްޔާ ނަޒަރުސާނީ ކުރެވުނު ތާރީޚު:

17 މުޙައްރަމް 1444

15 އޮގަސްޓު 2022

- **އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:**
- **ނަންބަރު:** 145-B2/SHN/203-2020/2022/08
- **ނިންމި ތަން:** ކްރިމިނަލް ކޯޓު
- **މާއްދާ:** ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމާމެދު ނިންމި ނިންމުން
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު:** 06 މާރިޗު 2022
- **ނިމުނު ތާރީޚު:** 04 އޮގަސްޓު 2022

ފަނޑިޔާރު އަސްމާ ޝަކީރުގެ ރައުޔު

ބަޔާނު

1. މިއީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-B2/SHN/203-2020/2022/08 "ސަރުކާރުގެ ކުރިން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމާގުޅޭ ނިންމި ނިންމުން" އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅުއްވުމުން ބަލަން ފާސްކުރެއްވި މައްސަލައެވެ. މި މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ފަރާތަކީ، ދ.ކުޑަހުވަދޫ/ އަހަން، އަބްދުﷲ ޖުނާން އިބްރާހީމް[1] އެވެ.

ކަންހިނގާފައިވާ ގޮތް

2. ދ.ކުޑަހުވަދޫ/ އަހަން، އަބްދުﷲ ޖުނާން އިބްރާހީމް މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާ ކަމުގެ ތުހުމަތުގައި ފުލުހުން ކާނޫނާ ޚިލާފު ކަމެއް ކުރުމުގެ ތުހުމަތުގައި ގުޅިގެން 2020 ޑިސެމްބަރު 22 ވަނަ ދުވަހު 11:49 ގައި އޭނާ ހައްޔަރުކޮށްފައިވެއެވެ.[2]

3. އަބްދުﷲ ޖުނާން އިބްރާހީމް ހައްޔަރުކުރުމަށްފަހު، ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ކޯޓު އަމުރެއް ހޯދުމަށް ކްރިމިނަލްކޯޓަށް އެދުނީ 2020 ޑިސެމްބަރު 23 ވަނަ ދުވަހުއެވެ. ސަރުކާރުގެ ނިންމުމުން އެދި ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމުގެ އަމުރަކަށް އެދުމުން 2020 ޑިސެމްބަރު 23 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން 07 (ހަތެއް) ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް އަބްދުﷲ ޖުނާން އިބްރާހީމް ބަންދުކުރުމަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓުން އަމުރުކޮށްފައިވެއެވެ.[3] އޭގެފަހުން، ބަންދުގެ މުއްދަތު ނިމޭ ތާރީޚަކީ 2020 ޑިސެމްބަރު 01 ވަނަ ދުވަސްކަން އެ އަމުރުން އެނގެއެވެ. އަދި އޭނާ ބަންދުކުރެވިފައިވާ އޭނާގެ މައްސަލައާ ގުޅޭ ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޒާބިތާ ކަނޑައެޅި ތާރީޚުގެ ތެރޭގައި ހިފެހެއްޓި ކަމުގެ

---

[1] އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރު A340115

[2] މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ ނަންބަރު TD12506S "ހައްޔަރުކުރުމާ ބެހޭ މަޢުލޫމާތު ފޯމު"

[3] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2020/427 ކޯޓު އަމުރު

ކަމަށްވުމާއި، މައްސަލާގައި ތުހުމަތުކުރެވޭ ވަރަށް ހުރި ގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭ، މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމަށްޖެހޭކަމުގައި ކަމުގައި އެ އަމުރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

4. ނަމަވެސް، 2020 ފެބްރުއަރީ 27 ވަނަ ދުވަހު އަބްދުﷲ ޒާހިރު އިބްރާހީމް ބަންދުން ދޫކޮށްލާފައިވާކަން މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ ހައްޔަރުން ދޫކުރުމުގެ ލިޔުމުން[4] އެނގެން އެބައެވެ.

5. 2020 އޭޕްރިލް 06 ވަނަ ދުވަހު، އަބްދުﷲ ޒާހިރު އިބްރާހީމްގެ މައްޗަށް ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 137 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި، 105 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާ ހަވާލާދީ، 105 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން، ޑީލިން ޓްރެފިކިންކުރުމުގެ ކުށުގެ ދަޢުވާ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގައި އުފުލާފައިވެއެވެ.[5]

6. އަބްދުﷲ ޒާހިރު އިބްރާހީމްގެ މައްޗަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ޑީލިން ޓްރެފިކިންކުރުމުގެ ދަޢުވާ ބެލިފައިވަނީ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 203/Cr-C/2020 ޤަޟިއްޔާގައެވެ. އެ ޤަޟިއްޔާގައި އަބްދުﷲ ޒާހިރުގެ ފަރާތުން ސާބިތުވާތީ ކުށުން ކުށްވެރިކޮށް ކުށްވެރިކުރުމުގެ ގޮތުގައި 4 (ހަތަރު) ކުށްވެރިކޮށް ކުށްވެރިކޮށްފައިވެއެވެ.

7. އަބްދުﷲ ޒާހިރު އިބްރާހީމް ކުށްވެރިކޮށްފައިވާ ކުށްތަކަކީ:

7.1 ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު)ގެ 94 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ދަޢުވާކުރުމުގެ މުއްދަތު ފާއިތުވެފައިވުން ކުށްވެރިކޮށްފައިވާ ދަޢުވާކުރާއިރު ދިފާޢު ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގެ ކުރަސްއިރުޖާއިވާކަމަށް ކަސަދައެއްކުރުމަކަށް އެއް ކުށްވެރި ކުށްވެރިވުމާއި؛

7.2 ދަޢުވާ ފޮނުވި ޖަދުވަލު 2 ގެ 9 ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ ނަންބަރު H1(d)/DR/2020/418 "މަސްތުވާތަކެއްޗުގެ ބޮޑުމިނު ރިޕޯޓް" ހުށަހެޅި ގޮތުގައި ބަލައިގަނެފައިވާ އެއް ކުށްވެރިކުރުމުގެވުމާއި؛

---

[4] މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ ނަންބަރު TD125068 "ހައްޔަރުން ދޫކުރާކަމުގެ ލިޔުން"

[5] ޤާނޫނުބަޔާނާ ގުޅުންހުރި އަދިވެސް ޤަޟިއްޔާގެ ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި "ދަޢުވާ ކުށްވެރިކުރުމުގެ ފޯމު". ދަޢުވާކުރުމަށްފޮނުވާ ރިޕޯޓްގެ ނަންބަރު 495/2020/CRC/144

7.3 ކޯޓުން [illegible]

7.4 [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 220 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އިން [illegible]

8. މި އިސްތިއުނާފު [illegible] ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން [illegible] ނިންމި ނިންމުން [illegible]

ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުންތަކާ ނިންމި ނިންމުން

9. އަބްދުﷲ [illegible] އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި [illegible] ނިންމާފައިވަނީ:

"[illegible]

މި މައްސަލައިގައި [illegible] 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި [illegible] 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) ގެ [illegible] 30 [illegible] މި މައްސަލައިގައި [illegible] 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު)ގެ 120 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) [illegible]

[illegible]

މި މައްސަލައިގައި [illegible] މި މައްސަލައިގައި [illegible]."

މިފަދައިންނެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާ

10.ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-B2/SHN/203-2020/2022/08 "ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ހުށަހަޅާ ހުށަހަޅުމާމެދު ނިންމި ނިންމުން" އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން އަންނަނިވި ނުކުތާ ހުށަހަޅައި، އެ ނުކުތާއާ ބެހޭގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ވަކާލާތުކުރައްވައިފައެވެ. އެގޮތުން، ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާއަކީ:

10.1 ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-B2/SHN/203-2020/2022/08 (04 އޯގަސްޓް 2022) "ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ހުށަހަޅާ ހުށަހަޅުމާމެދު ނިންމި ނިންމުން"އަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު)ގެ 94 ވަނަ މާއްދާއާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2011 (މާނަކުރުމުގެ ހަމަތައް ބަޔާންކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 17 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއްކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ފާހަގަކުރި ކަންކަން

11.އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާއާ ގުޅިގެން އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އަންނަނިވި ކަންކަން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

11.1 ދައުލަތުގެ މުއްދަތު ގުނުމުގައި އަމަލުކުރެވޭނެކަމަށް ޤާނޫނުތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ 3 (ތިނެއް) ގޮތަކަށް އަމަލުކުރެވިދާނެކަމަށް ކަމަށާއި އެއީ:

- ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން، ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ހައްޔަރުކުރެވޭ ބަންދުކުރުން ނިންމާ ގިނަވެގެން 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ދައުވާކުރުން؛

- ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން، ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ހައްޔަރުކޮށް ބަންދުކުރަން ނިންމުމަށްފަހު ފަހުން ދޫކޮށްލާ ޖިނާއީގެ މުއްދަތަށް 45 (ސާޅީސްފަހެއް) ދުވަސް ތެރޭގައި ދައުވާކުރުން؛
- ޖިނާއީ ތުހުމަތެއްގައި ހައްޔަރުކޮށް، ކްރިމިނަލްކޯޓުގެ ކުރިމައްޗަށް ހާޒިރުކުރުމާ ނުލައި އެ މީހަކު ބަންދުން ދޫކޮށްލާ ދުވަހާއި ހަމައަށް ޤާނޫނު ނަންބަރު 09/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީ) ގެ 61 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތުގައި ދައުވާކުރުންކަމުގައި، ޖުނަހާގެ ކުށެއްނަމަ ކުށް ކުރި ވަގުތުން ފެށިގެން 3 އަހަރު ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އަދި ޖިނާޔަތެއްގެ ކުށެއް ނަމަ ކުށް ކުރި ވަގުތުން ފެށިގެން 8 އަހަރު ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ދައުވާކުރުން ކަމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އަޕީލުގެ ހަށިގަނޑުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

11-2 އަބްދުﷲ ޖިނާން އިބްރާހީމް، 22 ޖަނަވަރީ 2020 ވަނަ ދުވަހުގެ 11:49 ގައި ހައްޔަރުކޮށް، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 58 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އަބްދުﷲ ޖިނާން އިބްރާހީމްގެ ބަންދުމުއްދަތު ދިގުކޮށް ކަނޑައެޅުމަށްޓަކައި ކްރިމިނަލްކޯޓުގެ ކުރިމައްޗަށް 23 ޖަނަވަރީ 2020 ވަނަ ދުވަހު ހާޒިރުކުރުމުން، 7 ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް އޭނާ ބަންދުކުރުމަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓުން އަމުރުކުރައްވާފައިވާއިރު، 27 ޖަނަވަރީ 2020 ވަނަ ދުވަހު ކްރިމިނަލްކޯޓުގެ ކުރިމައްޗަށް ހާޒިރުކުރުމުން ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން އޭނާ ބަންދުން ދޫކޮށްނުލުމަށް އަމުރުކުރައްވާފައިވާތީ، މި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ނ) ގެ ދަށުން ދެ ޝަރުޠެއް ފުރިހަމަވާކަމުގައި، މި ޝަރުޠުތަކުގައި ވަކި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތެއް އެއްވެސް ޤާނޫނެއްގައި ބަޔާންކޮށްފައިނުވާކަމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއިން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

11-3 މި މައްސަލައިގައި ދައުވާކުރުމަށް ލިބޭ 30 ދުވަސް ކަމަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނިންމާފައިވަނީ އެއްވެސް ޤާނޫނެއްގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިޖުރާއަތެއް ނޫންކަމުގައި، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު

ވުޖޫދުވި ހިސާބުން އަމަލުކުރަމުން އައީ ބަންދުން ދޫކޮށްލާ މީހެއްގެ މައްޗަށް 45 ދުވަސް ދަޢުވާކުރުމަށް ލިބޭނެ ކަމަށް ބަލައިގެންކަމަށާއި، އެއީ ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން [illegible] [illegible] ފުރަތަމަ [illegible] ވަކި [illegible] [illegible] ބަންދުން ކުރުމަށް ނިންމަވައި، އަދި އެ [illegible] ބަންދުން ދޫކޮށްލާފައިވާ މީހުންގެ މައްޗަށް 45 (ސާޅީސްފަހެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ދަޢުވާކޮށް ކޯޓަށް ހުށަހަޅަމުންދާކަމަށާއި، އަދި އެ މައްސަލަ ކޯޓަށް ބަލައިގަން ކުރިއަށް [illegible] [illegible] ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ [illegible] [illegible] ބަލައިގެން އަމަލުކުރަމުންދާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދެކޭތީއެވެ.

11-4 ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2011 ([illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނު)ގެ 17 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާއިރު، އެ މާއްދާގައި ބުނެފައިވަނީ ޤާނޫނެއް މާނަކުރުމުގައި އެ ޤާނޫނެއް [illegible] [illegible] ނުވަތަ އެ ޤާނޫނުން ހާސިލުކުރަން ބޭނުންވާ އަމާޒަށް ހާސިލުވާނޭގޮތަށް ޤާނޫނު މާނަކުރުމުގައި [illegible] އެ ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދަށް ހާސިލުވާނޭގޮތަށް އެ ޤާނޫނު މާނަކުރަންވާނެ ކަމަށެވެ. އެހެންކަމުން ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ) ގެ މަޤްޞަދަކީ، ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުގައި ހުރި މީހެއްނަމަ 30 ދުވަސް އަދި ބަންދުން ދޫކޮށްލާފައިވާ މީހެއްނަމަ 45 ދުވަސްތެރޭގައި ދަޢުވާ އުފުލުމަށްކަމަށާއި، އެ މީހެއްގެ މައްސަލަ ދަޢުވާ ކުރުމުގެ މުއްދަތު [illegible] [illegible] ބަންދުގައި ހުރި [illegible] މީހުންގެ މައްސަލަ ކަމަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

އެހެންކަމުން، ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި މަޤްޞަދަށް ބަލައި، ޢަބްދުﷲ ޖިނާން އިބްރާހީމްގެ މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުކުރުމަށް 45 (ސާޅީސްފަހެއް) ދުވަސް ލިބޭނެކަމަށާއި، މި މައްސަލާގައި ޢަބްދުﷲ ޖިނާން އިބްރާހީމް، 22 ޖޫން 2020 ވަނަ ދުވަހު ހައްޔަރުކޮށްފައިވާތީ، 45 (ސާޅީސްފަހެއް) ދުވަސް ހަމަވާނީ 07 އޮގަސްޓު 2020 ގައި ކަމަށްވާތީ، އޭނާގެ މައްސަލަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 06 އޮގަސްޓު 2020 ވަނަ

ހުށަހަޅާފައިވާތީ، 45 (ސާޅީސް ފަހެއް) ދުވަސް ހަމަވުމުގެ ކުރިން މައްސަލާގައި ދައުވާކުރުން ޗާޖު ހުށަހަޅާފައިވާކަމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބުނެފައިވާ ގޮތް

12. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ:

"ކޮމަންޑޫ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-B2/SHN/203-2022/08 "ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމުގައި ނިންމި ނިންމުން" އިން ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ދައުވާކުރުމުގެ މުއްދަތު މުރާޖަޢާކުރުމަށް ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގެ މަޤްޞަދު ފުރުޞަތު ގޮތަކީ ކުރިން ކަނޑައެޅުމުގައި، އަބްދުﷲ ޝާކިރު އިބްރާހީމްގެ މައްޗަށް ދައުވާކޮށްފައިވަނީ ދައުވާކުރުމުގެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައިކަމަށް ކަނޑައަޅުއްވައި ދެއްވުމަށް"[6]

މި ފަދައިންނެވެ.

އިސްތިއުނާފުގެ ނުކުތާތަކަށް ޖަވާބުގައި އިސްތިއުނާފަށްޖަވާބުދާރީވާ ފަރާތުން ފާހަގަކުރި ކަންކަން

13. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން އަބްދުﷲ ޝާކިރު އިބްރާހީމްގެ މައްޗަށް ދައުވާކޮށްފައިވަނީ އޭނާގެ މައްޗަށް ދައުވާކުރުމުގެ މުއްދަތަކީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތުގެތެރޭގައިކަމަށް ބަލައިގަނެވޭނެކަމަށާއި، އެހެންނަމަވެސް، އަބްދުﷲ ޝާކިރު އިބްރާހީމްގެ ޤާނޫނުގެ މާއްދާގެ (ށ) އަދި (ނ) އަށްވުރެ ކަށަވަރުވާނެ ދުވަހުން އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ދައުވާކޮށްފައިވާ ވަކިކަމަށްވާތީ އެކަން ކުރިން އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުން ބަލައިގަންނަވާފައިވެއެވެ. ހަމަވެސް، އިސްތިއުނާފުކުރައްވާފަރާތުން ދެކެވަޑައިގަންނަވަނީ، އަބްދުﷲ ޝާކިރު އިބްރާހީމް ހައްޔަރުކުރެވުމަށްފަހު، ފުރަތަމަ ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރިމައްޗަށް ގެނައުމުން، އޭނާ ބަންދުކުރުމަށްއަމުރުކޮށްފައިވާއިރު، އޭނާ ދައުވާކުރުމަށްފަހުގައި، ޖުމްލަގޮތެއްގައި އަދިވެސް އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ކުރާކަމަށްވާތީ، މިގޮތުން ޗާޖު ހުށަހެޅުނުކަމަށްވާނަމަ ކަނޑައެޅުން ޝީޓް ފައިލުކުރެވޭނީ ދުވަހުގެ މައްޗަށް 94 ވަނަ މާއްދާ (ހ) ނިސްބަތްވާކަމަށާއި، ސަބަބަކީ އެ މާއްދާގެ ޢިބާރާތުގައި އޮތުން އަޑިއަޅާ ކަމެއް ނުވާތީ، 94 ވަނަ މާއްދާގައި އޮތް ދެ ބާރުވެރިކަމެއްގައި ޖިނާއީ

---

[6] އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހަޅާ ފޯމުގެ 10 ވަނަ ނަންބަރު

ވާހަކަ ކަމަށާއި، އެއީ، ފަސްޖެހުމުގެ ކުރިމައްޗަށް ހާޒިރުކުރެވުނު، ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ދޫކުރާ ޙުކުމްތަކާއި (ހ) ގެ ދަށުން ދޫކުރާ ޙުކުމްކަމަށްވާތީ، އެހެން ޙުކުމުގެ މައްޗަށް އެ މާއްދާ ނިސްބަތްވާނެ ކަމަށް އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުން ދެކެއެވެ.

14. އިސްވެ ބުނެވުނު ފަދައިން އެ މާއްދާ މާނަކުރަންޖެހެނީ، މާނަކުރުމުގެ ހަމަތައް ބަޔާންކުރާ ޤާނޫނުގެ 8 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި، ވަކި އެއްޗެއްގެ ނުވަތަ ޙުކުމެއްގެ ވާހަކަ ކަނޑައެޅިގެން ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާނަމަ، އެހެން ޙުކުމް ނުވަތަ އެއްޗެހިބާވަތް އެ ޤާނޫނުގެ އެ އިބާރާތުގެ ނުހިމެނޭނެ އިބާރާތައި، އެ ޤާނޫނުގެ 3 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ޤާނޫނު މާނަކުރުމުގައި ގެންގުޅޭ އާންމު އުޞޫލެއް އިލިޔާސާއި ޤާނޫނު އެކަކަށްގައި ފަހުމުން ކުރަކުން ނުވަތަ އޮޅިގެން ޤާނޫނުގައި ވަކި އިބާރާތެއް ނުވަތަ ވަޒީފާއެއް ނިސްބަތްވާނަމަ ކަމަށް ބުނުންކަމަށާއި، އެއްކޮށް މި ދެ އިބާރާތުގެ މެދުގައި ކިޔައިދޭ، ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް، އެއްވެސް ޤަރާރަކާ ބަންދުކުރު ގޮތް ނިންމާ ފަސްޖެހުމުގެ ކުރި މައްޗަށް ހާޒިރުކުރެވުނު، 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ނުވަތަ (ހ) ގެ ދަށުން ދޫކުރެވޭ ޙުކުމެއް އެކަނި ކަމަށް އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުން ޢަބްދުﷲ ޖާބިރު އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ވާހަކަ ދައްކަވައިފައެވެ.

15. ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އަދި (ހ) ގައި 60 ވަނަ މާއްދާގެ ބައެއް އަޙުކާމްތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރެވޭ، 60 ވަނަ މާއްދާގެ ބައެއް އަޙުކާމްތަކުގެ ދަށުން ބަންދުކުރު ގޮތް ނިންމާ ޤަރާރުތަކާއި ޢަދުލުއިންސާފު ނުލިބޭ ގޮތަކުން ފަރާތްތަކުން ޤާނޫނީ ކަމަކަށް ވާހަކަ ދައްކަވައިފި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/HC-B12/60 ފައިސަލާގައި[7] ގޮތުގެ ކަމަށް ދައްކަވައިފައިވާތީ، ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ، ޙުކުމްތަކާ މެދު ބަންދުކުރު ގޮތް ނިންމުމަށް ފަސްޖެހުމުގެ ކުރިމައްޗަށް ހާޒިރުކުރުމަށް ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް ނިންމާފައިވާ ޖިނާއީ މައްސަލަ ދަށުވާ ޢަދުލުއިންސާފު ޤާއިމުކުރުމަށް ކަމަށާއި، އެގޮތުން އިބްރާހީމް ބަނޑަނަ އިޖުރާއީ ބަންދު ޙާލު އަމުރަކާ ދެމެހެއްޓުމާ ނުވާ ޖިނާއީ މައްސަލަ ދައުވާކުރުމުގެ

---

[7] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/HC-B12/60 ފައިސަލާ

މުއްދަތުތަކާއި، އެހެންނަމަވެސް 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަދި (ރ) އެކުއެކީގައި ކިޔާލުމުން ދޭހަވާގޮތުންވެސް، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންވެގެންވާ ދައުވާކުރުމުގެ މުއްދަތުތަކަކީ، ފުރަތަމަ ފަރިޔާދުގެ ކުރިމައްޗަށް ހާސިލުކުރުމުން ބަންދު ބަހައްޓާފައިވާ ނުވަތަ ބަންދުން ދޫކޮށްލާފައިވާ ފަރާތްތަކުގެ ޙައްޤަކަށް ދައުވާކުރަން އޮތް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މާނަކުރުމުގެ [illegible].

16. އެންމެ ފަހަކަށް އަބްދުﷲ ޒާހިރު އިސްމާޢީލް ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރުމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރުން ކުރިމަތިކުރި ކޯޓުން ބަންދު ދަމަހައްޓައިދިނުމަށް، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ތަޙުޤީޤުކުރުމަށް 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ދައުވާކުރުމުގެ މުއްދަތު ހިނގަންފަށާނެކަމާއި އަދި އޭގެ ފަހުން އޭނާ ބަންދުން ދޫކުރެވިގެން ދިޔައަސް ދައުވާކުރުމުގެ [illegible] މުއްދަތަކީ ބަދަލު ނުވާނެ ކަމަށާއި، އެ މުއްދަތު އިތުރުކުރެވޭނީ ހަމައެކަނި ގޮތަކީ، 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަދި (ރ) އިން މުއްދަތު [illegible] [illegible] ބަޔާންކޮށްފައިވާތީއެވެ.

17. ދައުލަތުން، 94 ވަނަ މާއްދާގެ މަޤްޞަދު ޕްރޮސިކިއުޝަން ކަމަށް ބަޔާންކުރި ސަބަބު ސާފުވާ ކަމަށާއި، ނަމަވެސް، ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދު ބަޔާންކުރުމުގައި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދު އެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުން ކަމަށާއި، އެ ޤާނޫނުގެ 2 ވަނަ މާއްދާގެ ޚުލާޞާއަކީ، ކުރެވޭ [illegible] ފަރާތްތަކުގެ ޙައްޤުތަކަށް އިޙްތިރާމް [illegible]

ނަތީޖާއަކީ، މުޅި ޤާނޫނީ އަދުލުގެ ނިޒާމުގައި، ތަޙުޤީޤުކުރުމާއި ދައުވާކުރުމާއި ޝަރީޢަތްތަކަށް ހިނގުން ވަކި ތަރުތީބަކާއި އިންތިޒާމެއްގެ ތެރޭގައި ހިނގާނެކަން ކަށަވަރުކުރުން ކަމަށެވެ. މިކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ **ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. އަބްދުﷲ ޔާމީން**[8] ގެ ޤަޟިއްޔާގައި އަދި އަދުލުވެރި، މި ޤާނޫނުގެ އަސާސް ބިނާ އެއް ބުނެފައިވާ ކޮންމެ މުޖުތަމަޢެއްގައިވެސް ޤާނޫނީ މަޤްޞަދުތަކާއި ވަކި ވަކި ހަމަތަކެއް އެ ޤާނޫނަކަށް ވަކި ފަރާތަކުން ނުވަތަ ތަރުތީބަކުން ގެނެސްދިނުމަކީ ބަލައިގަނެވިފައިވާކަމަށް އިސްލާމްދީނާއި ޚިލާފުނުވާ ގޮތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

18. ޤާނޫނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގައި، ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތައް ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލު ހޭގޭ އެއް ބުނެފައިވާ ބަންދުގައި ތިބޭ މީހުންގެ މައްސަލަތައް ވީއްލުން އަވަސް މުއައްސަސާގެ ތެރޭގައި ތަޙުޤީޤުކުރުން ދައުވާކުރުމަށް ފޮނުވުމަށް މުއްދަތުތަކެއް ކަނޑައަޅާފައިވާއިރު، އަދި އެ މުއައްސަސާތަކުގެ ތެރޭގައި އެކަން ނުކުރެވުނުކަމަށް ވާނަމަ، އެ މުއައްސަސާ އިސްލާހު ކުރުމަށް އަމަލުކުރަންޖެހޭގޮތް ބަޔާން ކޮށްފައިވާކަމަށް ފާހަގަކޮށްފައިވާއިރު، އަންނަނިވި ޤާނޫނުގައި ވަކި މުއައްސަސާއަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ބައެއް އެ މުއައްސަސާއެއް ތަޙުޤީޤުކުރުމުގައި ނުވަތަ މާނަކުރުމުގައި ކުރަން އޮންނަކަމެއް ދިނުމަށް ބަލަހައްޓާ ޖިނާއީ ހިސާބުން ދައުލަތުން ތަހުގީގު ގެންގުޅޭ ޒަމާން ގޮތުން އެ މާއްދާއާއި މާނަކުރުމުގެ ސަބަބުން ދެން ނޫނީ ތަޙުޤީޤުކުރުމާ ގުޅޭ މައްސަލަތައް ނިމުމަކަށް އައުމުގެ މުއްދަތު ދިގުވެގެންނުދާނެކަން އެ މާއްދާ މާނަ ކުރެވޭނެ ޤާނޫނީ މުއައްސަސާގެ ހިމާޔަތްކުރުމަށް އިސްލާމްދީނަށް ހިމެނޭ ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

19. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ 2022/HC-B12/53 ގެ ޝަރީޢަތުގައިވެސް ޤާނޫނުގައި ވަކި ކަމަކަށް އިޖުރާއަތު ބުނެ، އެއާ އެއްގޮތަށް އަމަލުކުރުން ލާޒިމުވާނަމަ، އެއީ ޤަވާޢިދު ނިންމުމުގައިވެސް ފުރިހަމަކުރަން ނުޖެހޭނެ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމަށް އަބްދުﷲ ޔާމީން އިސްތިޢުނާފުގެ ފުރުޞަތު ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. އެގޮތުން ޤާނޫނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ވަނަ ކަނޑައަޅައި، ފުދުނުން ބަންދުން ދޫކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން

---

[8] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/SC-A/04 ޤަޟިއްޔާ

މައްޗަށްވެސް އެ މުއްދަތު ހިނގާނެ ކަމަށް ބަލައިފިނަމަ [illegible] އެ މާއްދާއިން ލިބިދޭ މުއްދަތު ނަހަމަ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރުމުގެ ފުރުސަތު ކަމަށްވެސް ފާހަގަކޮށްލައިލެއެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުގެ އެދުން

20. އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުން އެދިވަޑައިގަތީ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-B2/SHN/203-2020/2022/08 "ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން [illegible] [illegible] ނިންމުން" [illegible] [illegible] [illegible] ކަނޑައަޅައިދިނުމަށެވެ.

ޝަރީޢަތުން ފާހަގަކުރާ ކަންތައްތައް

މުއްދަތުގެ މައްސަލަ އުފުލާފައިވާ ދަޢުވާއާއި ދަޢުވާ އުފުލި ތާރީޚު

21. [illegible] /[illegible]، ޢަބްދުﷲ ޒިޔާން އިބްރާހީމްގެ މައްޗަށް ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެތީގެ ޤާނޫނު) ގެ 137 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އާއި، 105 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ [illegible] 105 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން، [illegible] [illegible] ކުށުގެ ދަޢުވާ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގައި އުފުލާފައިވެއެވެ.[9]

22. އަދި [illegible] [illegible] ޢަބްދުﷲ ޒިޔާން އިބްރާހީމްގެ މައްޗަށް އުފުލާފައިވަނީ 2020 އޮގަސްޓް 06 ވަނަ ދުވަހުކަން ވެސް އެނގެންއޮތެވެ.

23. ޢަބްދުﷲ ޒިޔާން އިބްރާހީމްގެ މައްޗަށް ހުށަހެޅުނު ދަޢުވާއާ [illegible] ދަޢުވާ އުފުލުން [illegible] [illegible] ނިންމާކަން ދެފަރާތުގެ ވާހަކަތަކުން އެނގެއެވެ.

---

[9] [illegible] 495/2020/CRC/144.

[illegible] [illegible] [illegible] ޙައްދު [illegible]

24. އަސާސީ ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަމަކީ [illegible] މުޖުތަމަޢުގެ [illegible]، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގައި އަސާސީ ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަމަށް ވަކި ބާބެއް ޚާއްޞަކޮށްފައިވެއެވެ. އެއީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދެވަނަ ބާބެވެ. އެ ބާބުގައި އަސާސީ ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަން ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވެއެވެ.[10] އެކަން އެގޮތަށް ބައްޓަންކުރެވިފައިވަނީ [illegible] މުޖުތަމަޢެއް ބިނާކުރުމުގެ ބޭނުމުގައި ކަމަށް އަހުރެމެންނަށް ޤަބޫލުކުރެވެއެވެ. ސަބަބަކީ، [illegible] އަސާސީ ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަމަށް [illegible] ނުކުރާ މުޖުތަމަޢުގައި [illegible] [illegible] [illegible].

25. ޤާނޫނުއަސާސީގެ [illegible] ދެވަނަ ބާބުގައި [illegible] [illegible] [illegible] ޙައްދު [illegible] ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އެގޮތުން، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 50 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ:

"[illegible] [illegible] ޙައްދު [illegible]."

މިފަދައިންނެވެ.

26. އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި [illegible]

---

[10] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

27. އަދުލު އިންސާފު ޤާއިމުކުރުމަކީ، ހަމައެކަނި ކުށްވެރިވާ މީހާގެ މައްޗަށް ކުށް ސާބިތުވެ، ކުށެއްނެތް މީހާ ކުށުން ބަރީއަވުން އެކަންޏެއް ނޫނެވެ. އެކަމަކު، އެއީ އިންސާފުވެރި އަދި އަވަސް ޝަރީޢަތާ ވެސް [illegible] [illegible] ކަމެކެވެ.

28. އަވަސް ޝަރީޢަތެއް ލިބުމަކީ އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ ތެރެއިން އަސާސީ އެއް ޙައްޤެވެ. އަވަސް ޝަރީޢަތަކާއި [illegible]، އިންސާފު އޭގެ ފުރިހަމަ މާނާގައި [illegible] [illegible] ކުރެވެއެވެ.

މި މައްސަލާގައި ގޮތް ކަނޑައަޅަންޖެހޭ ނުކުތާ

29. މި މައްސަލާގައި ޝަރީޢަތުން ގޮތް ކަނޑައަޅަންޖެހޭ ނުކުތާއަކީ ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމާއެކު ނިންމި ނިންމުމަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު: 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 94 ވަނަ މާއްދާއާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު: 4/2011 ([illegible] [illegible] ބަޔާންކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 17 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފު ނިންމުމެއްތޯ ނުވަތަ ނޫންތޯއެވެ. އެހެން [illegible] [illegible]، އެ ނުކުތާއަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 30 (ތިރީސް) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނާ ޚިލާފުތޯ ނުވަތަ ނޫންތޯއެވެ.

ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގައި ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމުގެ މުއްދަތު

30. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ[11] 94 ވަނަ މާއްދާގައި ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމުގެ މުއްދަތާއި ގުޅޭގޮތުން ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ:

"(ނ) ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ތުހުމަތު ލިބޭ ފަރާތެއް މި ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން [illegible] [illegible]، އޭނާ މި ޤާނޫނުގެ 58 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އޭނާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިންތިޒާމުކުރަންވާނެއެވެ.

---

[11] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

(ނ) ޖިނާއީ ކުށުގެ ދައުވާ ލިބޭ ފަރާތަކީ މި ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ޝަރުޠުތަކާއެކު ކުރިއަށްގެންދާ ފުރަތަމަ ޝަރީޢަތަށް ހުށަހަޅާ އަށް މާއްދާގެ (ށ) ނުވަތަ (ނ) ގެ ދަށުން ދޫކޮށްލާފައިވާ މީހެއްކަމުގައިވާނަމަ، އޭނާ ޝަރުޠުތަކާއެކު ކުރިއަށްގެންދާ ހުށަހެޅުމުން 45 (ސާޅީސްފަހެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެކަމާ ގުޅޭގޮތުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ދައުވާ އުފުލަންވާނެއެވެ." މިފަދައިންނެވެ.

31.އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު މާއްދާގެ ދެ އަކުރުގައި، ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ ދައުވާއުފުލުމަށް ލިބޭ މުއްދަތު 02 (ދޭއް) މުއްދަތެއްގެ ވާހަކައެވެ. އެގޮތުން، އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ދައުވާ އުފުލުމަށް ލިބޭނީ 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ މުއްދަތެކެވެ. އަދި 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ދައުވާ އުފުލުމަށް ލިބޭނީ 45 (ސާޅީސް ފަހެއް) ދުވަހުގެ މުއްދަތެއްކަން އެނގެއެވެ.

32. މި މައްސަލާގައި ޕްރޮސިކިއުޝަނުން ވަކާލާތު ކުރަނީ، ދައުވާ އުފުލުމަށް ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބުނާ 45 (ސާޅީސް ފަހެއް) ދުވަހުގެ މުއްދަތެއް ލިބެންޖެހޭނެކަމަށް ބުނެއެވެ. އެގޮތުން ޕްރޮސިކިއުޝަނުން ދެކޭނީ އަބްދުﷲ ޝާނުން އިބްރާހީމް ސަރަޙައްދު ނިގުޅައިގަތުން ބަންދުކުރުމުގެ ގޮތުގައި ދިމާވީ ނޫނުކަމުގައި، އޭނާ ބަންދުން ދޫކޮށްލާފައިވާ މީހެއްކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ. އަދި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާ މާނަކުރަންވާނީ މަގު ބަންދުނުކޮށް ބަލައިގެން ކަމަށް ބުނެއެވެ.

33.ޕްރޮސިކިއުޝަނުގެ އެ ބުނުމަށް ބަލައި، ޤާނޫނުގައި ހަމަ ޙަޤީޤަތުގައިވެސް ކަން ނޫޅެ އެގޮތަށް ބަލައިލުމުން، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ދައުވާ އުފުލުމަށް 45 (ސާޅީސް ފަހެއް) ދުވަހުގެ މުއްދަތު ދިނުމަކީ 02 (ދެ) ބާވަތެއްގައި ކަން ވަކިން ސާފުކޮށް އެނގެއެވެ. ފުރަތަމަ ބާވަތަކީ އެއްވެސް ސަބަބަކާ ނުލައި ބަންދުން ދޫކޮށްލާ ބާވަތެވެ. އެއީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުންނެވެ. އަދި ދެވަނަ ބާވަތަކީ ކަފާލާތުގެ އެއްބަސްވުމެއް ބަލައިގެން ދޫކޮށްލާ ބާވަތް ނުވަތަ ޝަރުޠު ކަނޑައަޅާ ސަރުޓިފިކެޓަކާއެކު ބަންދުން ދޫކޮށްލާ ބާވަތެވެ. އެއީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުންނެވެ.

34. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާއަށް ބެލުމުން ސާފުވާ އެއްކަމަކީ ދައުވާކުރުމުގެ މުއްދަތު ކަނޑައެޅުމުގައި ޤާނޫނުގައި ގެންގުޅެފައިވާ މިންގަނޑަކީ އެ މީހަކު ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރިމައްޗަށް ފުރަތަމަ ހާޒިރުކުރެވި ބަންދާ މެދު ނިންމާ ގޮތެއްގެ މައްޗަށް އެ މުއްދަތު ކަނޑައެޅިގެން ދިއުންކަމެވެ. މިގޮތުން، ޤާނޫނުގެ ސަރީޙަ ނައްސުން [illegible] ކުރިމައްޗަށް [illegible] ބޮޑުކޮށް ގެންނަން [illegible] ދައުވާ ކުރުމަށް 45 (ސާޅީސް ފަހެއް) ދުވަހުގެ މުއްދަތު ލިބޭނީ ފުރަތަމަ ހާޒިރުކުރާ [illegible] އޭނާ ބަންދުން [illegible] ނިންމާ [illegible].

35. [illegible] ދެކޭ، އަބްދުﷲ [illegible] ބަންދުގެ މުއްދަތު [illegible] ދަށުން [illegible] 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި [illegible] **[illegible]**[12] [illegible] expressio unius est exclusio alterius[13] [illegible]

---

[12] [illegible] 2022/HC-B12/39 [illegible]

[13] The expression of one thing is the exclusion of another

ނުހިނގާނެކަމުގައި ބަލަންޖެހޭނެއެވެ. އަދި މި އުސޫލު ފާހަގަކުރުމުގެ ހަމަޔަށް ބަދަލުކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ[14] 8 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްދީފައި ވެއެވެ.

36.އެހެންކަމުން، ޕްރޮސިކިއުޝަނުން ބުނާ ބުނުމާ އެއްގޮތަށް ސިވިލް އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ 45 (ސާޅީސް ފަހެއް) ދުވަހުގެ މުއްދަތު ހަމަވާ އުފުލުމަށް މި ޝަރީޢަތުގައި ދެކުން ޝަރުޢީކަމެއް އޮތުމަކުން ނުވާނެއެވެ.

ކްރެޑިޓަރު ކޯޓުގެ ނިޔުމުން ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2011 (ޤަރާރުތަކުގެ ހަމަޔަށް ބަދަލުކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 17 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފުވެފައިވާ ބުނާ ބުނުން

37.ކްރެޑިޓަރު ކޯޓުގެ ނިޔުމުން ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2011 (ޤަރާރުތަކުގެ ހަމަޔަށް ބަދަލުކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 17 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފުވެފައިވާ ބުނާ ޕްރޮސިކިއުޝަނުން ފަރާތަށް ނުކުތުމަށް ބަލައިގެން، ޕްރޮސިކިއުޝަނުން ބުނާފައިވަނީ ކްރެޑިޓަރު ކޯޓުން ސިވިލް އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާ ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ އެ މާއްދާގެ މަޤްޞަދު ގެއްލޭ ގޮތަށް ކަމަށެވެ.

38.ނަމަވެސް، ސިވިލް އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގެ މަޤްޞަދަކީ ކޯޓަކުން ބަލައިގަތުމުގެ ގޮތުން އެ މާއްދާ އަމަލުކުރުމުގައި ބަލައިދާނުގެ މަޖިލީހުން ކުރި ބަހުސްއާ ނިސްބަތް ދުއްބު ފަރާތްތަކުގެ މިންވަރުކޮށް ބަލާބަލައިގެން އެ ބާރު ބުނުމަށް ބާރު ދިނުމަށް އެއްވެސް ޤާނޫނީ ގުޅުމެއް ދެއްކުމަށް ކުރެވިފައިވާ ކަމެއް ނޫނެވެ.

39.މީގެ ސިވިލް އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދުތައް ބަލާއިރު ފަރާ އެ ޤާނޫނުގެ 2 ވަނަ މާއްދާގައެވެ. އެ މާއްދާގައިވާ ކަންކަމަށް ބަލާއިރު، އެންމެ ބޮޑަށް ސިފަކޮށްދޭ ގޮތަކީ ތަނުގެ ޙައްޤެއް ކަނޑައެޅުމުގައި އަދަލުއިންސާފު ނޫނަސް ގޮތުގެ މަތިން ޙައްލުކުރުން ކަމަށެވެ. އަދި ހަމަ އެއާއެކު، މަދަނީ ދަޢުވާތަކުގައި ދައުލަތުގެ އެކަށީގެންވާ ގޮތަކަށް މިންވަރުގައި ކުރިއަށް ގެންދިއުން ޤާނޫނީ ޢަދާލަތަށް ކަށަވަރުކޮށްދިނުން ސާފުކޮށް ބަޔާންވެއެވެ.

---

[14] ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2011

40. އެހެންކަމުން، ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާ ޚިލާފުވެފައިވާތީ ޤާނޫނުގެ އެ މާއްދާގެ މަޤްޞަދު ގެއްލޭ ގޮތަށް ކަމަށް ބަލާ ބުނެވިދާނެ ޤާނޫނީ ގޮތުން ބާޠިލް ހުކުމެއްގެ ގޮތުގައި ބެލެވޭތީ ހުކުމަކާއިވާ ނުކުތާތައް ކަމަކަށް އަރައިނުން ނުދެކެމެވެ.

އެންމެ މަތީ ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ނިންމުންތައް

ޤާނޫނު ނަންބަރު:12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު)ގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ޝަރަހަކުރުން

41. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. އަޙްމަދު ނިޝާމް[15] ގެ މައްސަލައިގައި، ޤާނޫނު ނަންބަރު:12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު)ގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ މާނަ ކޮށްދީފައިވާކަން އެނގެންއޮތެވެ. އެ މައްސަލައިގައި ބަޔާން ކޮށްދެއްވުން، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ މާނަ ކުރައްވަމުން ވިދާޅުވެ، އެ ޤަޟިއްޔާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ސަބަބުތަކަށް ފުރިހަމަ ކުރެވުމަށް، ސަބަބެއް ނިމުނުދުވަސް ފެށިގެން ބަދަލު ކުރުން ތާޚީރު ނުކުރުމަށެވެ. އެހެންކަމުން، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ބަދަލު ކުރުމަކީ ސަބަބެއް ނިމުނުދުވަސް ބަދަލުކުރުމާ ކުރިމަތިކުރުން ތިރީސް ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ހިނގުން ނިޔާކުރަން އަރައިން ދެކެމެވެ.

ދައުވާ އުފުލުމުގެ މުއްދަތު

42. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ މުޙައްމަދު ޢަލީ ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް[16] މައްސަލާގެ 14 ވަނަ ނަންބަރުގައި ފާހަގަކުރައްވާފައިވަނީ:

"ކުށުގެ ދައުވާގައި ދިޔަ ކަމާއި ދުއްކަން ބަދަލު ކުރުމުގެ ގޮތުން ނިޔަތާ ފަސްކުރެއްވުމުގެ ކުރިއަށްގެން ހުށަހެޅުމަށް ކުރެވޭއިރު ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާ ހިނގަން ފަށައެވެ. އޭގެ ކުރިން އެ މާއްދާ ހަރަކާތް ނުކުރެއެވެ. އެގޮތަށް ބައްދަލުކުރުން ފަސްކުރުން ހިނގަމުންދާ ނުވަތަ ތަޙުޤީޤު ހިނގަމުންދާ މުއްދަތުގައި 30 ދުވަހަށް ކުރިން ބަލައިގަން އިރުވެން

---

[15] ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު:2020/SC-A/61

[16] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/SC-A/52 ޤަޟިއްޔާ

ފެށިގެން މުއްދަތު ހިނގަން ފަށާނެއެވެ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނިންމައިފިނަމަ [illegible] [illegible] 45 ދުވަސް [illegible] [illegible] އެ ހިނދުން ފެށިގެން މުއްދަތު ހިނގަން ފަށާނެއެވެ. ......"

މިފަދައިންނެވެ.

43. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އާއި (ހ) އަށް ބަލާއިރު، ދަޢުވާ އުފުލުމުގެ މުއްދަތު ކަނޑައެޅިގެން ދަނީ [illegible].

ނިންމަން ފެންނަގޮތް

44. ބަޔާންވެދިޔަ [illegible] [illegible] [illegible]، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު [illegible] [illegible] 145-B2/SHN/203-2020/2022/08 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

45. [illegible] 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 07 [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

46. ޢަބްދުﷲ ޒުހާން އިބްރާހީމް ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ނެރުނު އަމުރުގައި، އޭނާގެ މައްޗަށް ތުހުމަތު ކުރެވޭ ކުށަކީ ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށެއް ކަމާއި، މައްސަލައިގައި ތުހުމަތު ކުރެވޭ ވަރަށް ހުރި ޝާހިދާ ބިރުވެރިވާ ކަމާއި މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމަށް އޭނާ ބަންދު ކުރަންޖެހޭކަން ބަޔާން ކުރެއެވެ. ކަރުދާސްތަކުން އެއްގޮތަށްވެސް، ކޯޓު އަމުރުގައި ބަޔާން ކުރާ 07 ދުވަހުގެ މުއްދަތު ހަމަވުމުގެ ކުރިން ފުރުސަތު އޭނާ ދޫކޮށްލާފައިވެއެވެ. އުފުލިފައިވާ ސުވާލަކީ، ޝަރީޢަތުގައި ޢަބްދުﷲ ޒުހާން އިބްރާހީމްގެ މައްޗަށް ކުށްސާބިތުވެއްޖެނަމަ ދަޢުވާ އުފުލަންޖެހޭނެ މުއްދަތަކީ ކޮބައިތޯއެވެ؟

47. މި ސުވާލުގެ ޖަވާބު ހޯދުމުގައި، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާ މުހިންމު ދައުރެއް އަދާކުރެއެވެ. ސަބަބަކީ، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނަށް ބަލާއިރު، ހުރި މާއްދާތަކުން އެއް މާއްދާ އަނެއް މާއްދާއާ އެކުގައި ގުޅިގެން ދެނެގަނެވިދާނެއެވެ. އެހެންކަމުން، ވަކިވަކި މާއްދާ ނަގައިގެން އެ ޤާނޫނު މާނަކުރުން ރަނގަޅުގޮތެއް ނޫނެވެ.

48. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. އަޙްމަދު ނިޝާމް[17] މައްސަލާގައި، ޤާނޫނު ނަންބަރު:12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު)ގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ވަނަ ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ. މި މައްސަލާގައި ބަޔާން ކުރައްވާފައިވަނީ، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ވަނަ ކުރިއަށްޖެހޭ ގޮތަކީ، އެމައްސަލައިގައި ބަންދުގައި ބާއްވާ ސަބަބުތަކާއި، ސަލާމަތާއި ނިޒާމުން މުއްދަތަކު ބަންދު ކުރުން ލާޒިމު ނުވާނެކަމެވެ. އެހެންކަމުން، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާން ކުރާ ބަންދު ކުރުމަށް ސަބަބުތައް ނިމިގެން ބަންދުކުރުމަކީ ކުރެވޭނެ ގޮތަކީ ވާކަން ނިންމައެވެ.

49. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އިސްތިދުލާލާ މައްސަލާގައި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) މާނަކުރައްވަނީ އުސޫލު ބަޔާން ކޮށްދިނުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމި، މިއަށްފަހު

---

[17] ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު:2020/SC-A/61

އަޝްރަފް ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް[18] ގެ މައްސަލާގައި، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މާނަ ބުނެދީފައިވަނީ؛

" ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ، ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި މީހަކު ހައްޔަރުކޮށް ބަންދުގައި ގެންގުޅެ ނިންމުމަށް ފަސޭހަކަމަށްޓަކައި ހިފެހެއްޓުމުގެ ތާރީޚުން ފެށިގެން، އެފަދަ **ސަސްޕެކްޓް** **ހިރާސްތުން ބަންދުގައި ބަހައްޓަން** ފަށާ ނިންމައިފިނަމަ، ފަށާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 30 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ތަޙުޤީޤު ނިންމައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ހުށަހަޅަންވާނެ ކަމާއި، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ހުށަހަޅާތާ 10 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެމީހެއްގެ މައްޗަށް ދައުވާ އުފުލަންވާނެ ކަމަށެވެ."[19]

މިގޮތުން، ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ މިފައިސަލާގައި، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް އެ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް ބުނާ "ސަސްޕެކްޓް ހިރާސްތުން ބަންދުގައި ބަހައްޓަން ފަށާ ނިންމައިފިނަމަ" މި އިބާރާތަކީ އެ ޤާނޫނުގެ އަކުރުގައި އޮތް އިބާރާތެއް ނޫނެވެ. އެ ނަޞްޞުގައި ބުނެފައި ވަނީ؛

" ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ދައުވާ ކުރުމުގެ ކުރިން މި ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ބަންދުކުރެވިފައިވާ ވިއްޔާ، އޭނާ މި ޤާނޫނުގެ 58 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހައްޔަރުކުރެވުނު ތާރީޚުން ފެށިގެން 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ މައްސަލައެއްގެ ތަޙުޤީޤު ނިންމައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ. އަދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް އެ މައްސަލައެއް ހުށަހަޅާތާ 10(ދިހައެއް)ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އޭނާގެ މައްޗަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ދައުވާ އުފުލަންވާނެއެވެ."

މިގޮތުން، މިނަޞްޞުގައި ބުނާ ގޮތުން، ބަލާއިރުވެސް ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް. އަދި، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ރިޢާޔަތްކުރުމުގައި އެމާއްދާގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބުނާ ކަމާ ގުޅުވާލެވޭ، "ސަސްޕެކްޓް ހިރާސްތުން ބަންދުގައި" ކިޔާ ބަހަކީ ސުޕްރީމް ކޯޓުން މާނަކޮށްދީފައި ވާގޮތް ދެނެ ގަނެވެއެވެ. މިގޮތުން

---

[18] ފައިސަލާ ނަންބަރު: 2022/SC-A/52

[19] މުޙައްމަދު އަޝްރަފް ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް، ފައިސަލާގެ 16 ވަނަ ނުކުތާ.

ސުޕްރީމް ކޯޓުން މާނަ ކޮށްފައި ވަނީ، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާން ކުރާ ބަންދު ކުރުން، "ސަމަރީ ނިންމުން" ކަމަށް ބަންދު ކުރުމަކަށްވުރެ ފުޅާ މާނައެއް ކުރިން ބަންދު ކުރި ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އަޕީލް ވ. އަޙްމަދު ނިޝާމް[20] ޤަޟިއްޔާއިން ނިންމާފައި ވަނިކޮށެވެ.

50. މިގޮތުގައި ބަންދު ކުރި ކަންކަން އެކުން ހުރުމުން، ކުރިމަތީ ވެފައިވާ ސުވާލުގެ ޖަވާބު ދޭކަށް އެނގިދާނެއެވެ. އެހެނީ، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) އަށް ޕްރޮސިކިއުޝަނުން ދައުވާ ކުރަންޖެހޭ މުއްދަތު ބަންދުން ކުރާ ދާ އަށެވެ. މިދައުރުން ބަލާއިރު، ބަދަލުގެނެވިފައިވާ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)، (ނ) އަދި (ރ) މިއަދުވެސް ތަބާވެއެވެ. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ޅ) އަށް މުއްދަތަށް 15 (ފަނަރަ) ދުވަހަށްވުރެ އިތުރުނުވާނެ ގޮތަށް ބަންދު ކުރުން ހުއްޓަ ކުރާ އަކުރެއް ކަމަށްވީމާ، 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ޅ) އަށް ބަދަލުގެނެވިފައެއް ނުވެއެވެ.

51. މިހެން އަންގައިދޭ ކަމަކީ، ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އިސްވެ ބަޔާންކުރުނު، މުޅިއެކު އަބްދުލް ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އަޕީލް[21] ޤަޟިއްޔާގައި، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ބަދަލުގެނެސްފައިވާތީ، "ސަމަރީ ނިންމުން ބަންދުގައި ބަހައްޓަން ފަސޭހަތަށް ނިންމާފައިނަމަ" ކަމަށް ބަޔާން ކުރާ ކުރުން ތަނަވަސް ކަމެވެ. އެހެނީ، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި، އެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާން ކުރާ ބަންދު ކުރުމަށް އެކަށީ ބަދަލުގެނެއި ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ޅ)، (15 ދުވަހަށްވުރެ އިތުރުނުވާ ގޮތަށް ބަންދުކުރުން) އަށް ބަދަލުގެނައި ނުވުމުން، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ބަންދު ކުރާ ކުރުން، 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި "ސަމަރީ ނިންމުން ބަންދުގައި" ހުރި މިންވަރު ވަރަށް ގާތް ދަށުން ކުރެއެވެ. ޖިނާއީ

---

[20] ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2020/SC-A/61

[21] ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2022/SC-A/52

އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ސަމަރީއް ނިމެނެން ބަންދު ކުރަން އެދިފައިވަނިކޮށް، އަދި އެއަމުރުގައި ބަޔާންކުރާ ސަބުތުތައް ފުރިހަމަކޮށްފައިވާކަމުން، ސަމަރީއް ނިމެނެން ބަންދުކުރުމުގައި ނުވާ ޕްރޮސީޖަރގައި، ވަކި މުއްދަތަކާއި ބަންދުކުރަން، މިސާލަކަށް 15 ދުވަހަށްވުރެ އިތުރު ނުވާގޮތަށް ބަންދުކުރަން ދޫކޮށްލާ ފަދަ ޙާލަތެއް، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން، ސަމަރީއް ނިމެނެން ބަންދު ކުރިއިރު ކަމާއި ނުވާނެއެވެ. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާން ކުރާ ބަންދު ކުރުމަކީ، "ސަމަރީއް ނިމެނެން" ކުރާ ބަންދު ކުރުމެއް ކަމުގައިވާނަމަ، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި އެޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ އިތުރުން، 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ)އަށްވެސް ބަލާނަމަ ދިރާސާކުރެވޭ. ވީމާ، ދަށުގެ އުސޫލުގެ ބޭނުމަށް ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާން ކުރާ ބަންދު ކުރުންތަކުގެ ތެރޭގައި، ސަރީއަތު ކަޑަން ކަމަށްޓަކައި ދީފައިވާ ސަމަރީއް ނިމެނެން ބަންދު ކުރާ ކުރުމެއް ކަމުގައެވެ.

52. ޖިނާއީ ކަންތައްތަކާއި ގުޅިގެންވާ ޤާނޫނުތަކާއި އަދި އެޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ހަދާފައިވާ ގަވާއިދުތަކުގައި އަދަދު ކުރަންޖެހޭ ގޮތުގެ އިޖުރާއަތުތައް ބައްޓަންކޮށް ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދަކީ ކަމުގައި ދަށްކުރުމެވެ، ހަމައެކަނި ކަމުގެ ތިބުމަށްޓަކައި ފަރާތްތަކުގެ ޙައްޤުތަކުގެ އިންސާފު ނަންނާނެ ގޮތަކަށް އިޖުރާއަތުތައް ބިނާކުރުމެވެ. ހަމަ އެއާއެކު ޤާނޫނީ ގޮތުން ދައުލަތުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ކަންތައްތަކުގެ ތެރެއިން ޖިނާއީ މަސްއޫލިއްޔަތު ހިފެހެއްޓުމަށް ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތުތަކާއި ގުޅިގެން ނިޔާވެގެންދާ ކަންކަމުގެ ގޮތުން، ގުޅުން ހުރި ޤަޟިއްޔާތަކުގެ ގޮތުން ނިޔާވެގެންދާ ކަންކަމަށް ގުޅުން ހުރި ޤަޟިއްޔާތަކުގެ މައްޗަށް ޙުކުމްކުރުމުގެ ގޮތުން، އަދި އެކަމުގެ ދެފަރާތަށް ހަމަހަމަ ކަމާއި އިންސާފު ހޯދުމުގެ ފުރުސަތު ދިނުމަކީ ކަންކަމުގެ ސަރީއަތުން އިތުރު މަޤްޞަދެކެވެ ނިޔާކުރުމުގެ ހަމަތަކުގައި ޖިނާއީ ޤާނޫނުގެ ދަށުން، ޤާނޫނުތަކުގެ ބަޔާންކުރެވޭ ކަންތައްތަކުގެ ތެރޭގައި ހުށަހެޅުމަށް ދެވޭ ފުރުސަތުގެ މަޤްޞަދު ދަށުގައި ދޫކޮށްލާނީ ބަލައިގަތުމަށް ޤާނޫނު ދޭ ގޮތް ކަންކަމުގެ ބަޔާނެއް ކަމުގައެވެ؟

53. ބަޔާންވެދިޔަ ސަބަބުތަކަށް އެކުލެވިގެންވުމުން، ޢަބްދުﷲ ޖާބިރުގެ މައްޗަށް މަސައްކަތްތަކުގެ ބޭނުން ކަން، ގެންގުޅެ އެތަކެއްގެ ވިޔަފާރި ކުރާކަމަށް ތުހުމަތު ކުރެވޭ މައްސަލައެއްގައި، ދަޢުވާ އުފުލުމުގެ މުއްދަތު ގުނުމުގައި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ތަތުބީޤުވާނެ ނުކުތާތަކުނޫނެވެ. ސަބަބަކީ، ޚާއްޞަކޮށް ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ސަރުކާރުން ހިފެހެއްޓުން ބަންދުކޮށްފައިވާފައިސާތަކުގައި ނުވާތީއެވެ. ވީމާ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-B2/SHN/203-2020/2022/08 ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ހުކުމާ ހުކުމުގައިވާ ނިންމި ނިންމުން ބާޠިލުކުރަން ޖެހޭ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ދެކެމެވެ. އަދި ޢަބްދުﷲ ޖާބިރު އިބްރާހީމްގެ މައްޗަށް ދަޢުވާކުރެވިފައިވާ ދަޢުވާތަކުގެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައިކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ދެކެމެވެ.

ފަނޑިޔާރު ޝުޖާޢު އުސްމާން ޚިލާފުވާގޮތުގެ ރައުޔު

54. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-B2/SHN/203-2020/2022/08 ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ހުކުމާ ހުކުމުގައިވާ ނިންމި ނިންމުން ބާޠިލުކުރަން ޖެހޭ ކަމަށް، އަދި ޢަބްދުﷲ ޖާބިރު އިބްރާހީމްގެ މައްޗަށް ދަޢުވާކުރެވިފައިވާ ދަޢުވާތަކުގެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައިކަމަށް ބަލާފައިވާކަން ފަނޑިޔާރުން މުޅިއެކު ނިޔާގެ ދަޢުވާގައި ނިންމާފައިވާ ތާއީދުނުކުރާ އަޅުގަނޑު ކަންކަން ފާހަގަކުރަމެވެ؛

54.1 ޤާނޫނު ނަންބަރު: 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު)ގެ 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ބަލާއިރު، ފަނޑިޔާރުންގެ ކުރިމަތީގައި ހުށަހަޅާ ޗާޖްޝީޓުކުރުވާދީ 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ދަޢުވާ އުފުލަންޖެހޭނީ ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ދަޢުވާ ވީއާ ފަހުގައި އެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ސަރުކާރުން ހިފެހެއްޓުން ބަންދުގައި ބަހައްޓާފައިވާ ފާހަގަކޮށްފައިވާކަން އޮވެއެވެ.

54.2 އަދި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ފުރުޞަތު ދިނީ، ސަރުކާރަށްކުރުމާބެހޭ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 109 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަށް ބަލާއިރު، ކޯޓަށް މައްސަލަ ހުށަހަޅާއިރު، ދައުލަތުން ވީހާ ހުރި ބަންދުގައިބަހައްޓާފައިވާނަމަ، އެފަރާތެއްގެ މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ދައުލަތުގެ މައްސަ

ހުރަހަކަށްވާނީ އެމީހަކު ފުރަތަމަ ފަހަރަށް ފަނޑިޔާރުގެ ކުރިމަތިއަށް ގެންދެވުނު ދުވަހުން ފެށިގެން 30 ދުވަހުގެ ތެރޭގައިކަމަށް ބަންދުކުރެވިފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

54.3 ޢަބްދުﷲ ޖުނާން އިބްރާހީމަކީ ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުކުރެވިފައި ހުރެއްނޫނެވެ. އަދި ދައުވާކުރެވުނުއިރު ބަންދުގައި ހުރިމީހެއްވެސް ނޫނެވެ. ޢަބްދުﷲ ޖުނާން އިބްރާހީމް ހައްޔަރުކުރުމަށްފަހު، ބަންދާމެދު ގޯހެއް ކަނޑައެޅުމަށްޓަކައި ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރިމަތިއަށް އޭނާ ހާޒިރުކުރުމުން، ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމުގެ އަމުރަކަށް އެއްގޮތުން، 2020 ފެބްރުއަރީ 23 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން 07 (ހަތެއް) ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ޢަބްދުﷲ ޖުނާން އިބްރާހީމް ބަންދުކުރުމަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓުން އަމުރުކުރެއްވިއިރުވެސް، އެ މުއްދަތު 2020 މާރިޗު 01 ވަނަ ދުވަހު ހަމަވުމުގެ ކުރިން، 2020 ފެބްރުއަރީ 27 ވަނަ ދުވަހު ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފައިވާ ވަހާއެވެ.

54.4 ޢަބްދުﷲ ޖުނާން އިބްރާހީމަކީ ފަނޑިޔާރުގެ ކުރިމަތިއަށް ފުރަތަމަ ހާޒިރުކުރެވުމުން 7 (ހަތެއް) ދުވަހަށް ބަންދުކުރުމުގެ އަމުރުކުރި ދޫކޮށްލެވިފައިވާ ކަމަށް އެނގެއެވެ، މި ބާވަތުގެ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގައި އަދި ޝަރީޢަތްތަކުގެ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގައިވެސް ސަރީޢަތް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން އެނގެއެވެ. ނަމަވެސް، ޤާނޫނު ނަންބަރު: 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު)ގެ 94 ވަނަ މާއްދާއާއި 95 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގެ މައްޗަށް ބަލާއިރު، ތަޙްޤީޤުގައި ބަންދުކޮށްފައި ހުރި މީހެއްގެ މައްސަލަތަކުގެ ދައުވާ 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެމީހެއްގެ މައްސަލަ އުފުލުން ވާނެކަމާއި، އަދި ހައްޔަރުކުރެވި، އެހެންނަމަވެސް ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފައިވާ މީހެއްގެ މައްސަލަތަކުގެ ދައުވާ 45 (ސާޅީސް ފަހެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެމީހެއްގެ މައްސަލަ އުފުލުންވާނެކަން އެނގެން ހުންނަކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

54.5 މިއީ، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 3 ވަނަ އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ކުރިން މި މުއްދަތުތައް އޮތް ގޮތެވެ. ޢަބްދުﷲ ޖުނާން އިބްރާހީމުގެ މައްސަލަ ދައުވާކުރެވިފައިވަނީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 3 ވަނަ އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ކުރިންނެވެ.

54.6 ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނަށް ގެނެވުނު 3 ވަނަ އިސްލާޙަށްފަހު މި މުއްދަތުތަކަށް ބަދަލު އައިސްފައިވެއެވެ. 3 ވަނަ އިސްލާޙުގައި 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އާއި (ނ) އަށް ގެނެވިފައިވާ ބަދަލަށް ބަލާއިރު، މަޖިލީހުގައި ބަހުސްކުރެވިދިޔަ 30 ދުވަހާއި 45 ދުވަހުގެ މުއްދަތަކީ ތަޙުޤީޤު ނިންމައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ހުށަހަޅަންޖެހޭ މުއްދަތުތަކެވެ. ދައުވާ އުފުލަންޖެހޭނީ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް އެ މައްސަލައެއް ހުށަހަޅާތާ 10 (ދިހައެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައެވެ.

54.7 މި މައްސަލައާ ދާދި އެއްގޮތް މައްސަލައެއް ކަމުގައިވާ، މި ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/HC-A/191 ޤަޟިއްޔާގައިވެސް، [illegible] ނިންމުމަށް [illegible] [illegible] [illegible] ތާރީޚުން ފުރިގެން 45 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި [illegible] އޮންނަންވާނެކަމަށް [illegible] ފާހަގަކުރަމެވެ.

54.8 އަބްދުﷲ [illegible] އިބްރާހީމަށް [illegible] [illegible] [illegible] ފަހު، އަބްދުﷲ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަބްދުﷲ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ތާރީޚުން ފުރިގެން 45 (ސާޅީސް ފަހެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ދައުވާ ކުރެވެން އޮންނަންވާނެކަމަށް ދެކެމެވެ.

ހުކުމް

ދެންފަހެ، ބަޔާންވެދިޔަ ސަބަބުތަކަށް އެހެން ހުކުމުން، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-B2/SHN/203-2020/2022/08 ޤަޟިއްޔާގެ ކުރިން ހުށަހަޅާ [illegible] ނިންމި ނިންމުން ޗާޖްޝީޓުން، ދ. ކުޑަހުވަދޫ / އަރަވަން، އަބްދުﷲ ޖަނާން އިބްރާހީމްގެ މައްޗަށް މި މައްސަލައިގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ދަޢުވާ އުފުލާފައިވަނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާޢީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު)ގެ 94 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައިކަމަށް ކަނޑައަޅައި، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 203/Cr-C/2020 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުން [illegible] ކަނޑައަޅައި، އެ މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް އެ ކޯޓުން [illegible] [illegible] ކަމަށް ކަނޑައަޅައި، މި އިސްތިއުނާފު ބެލި މި ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލީހުގެ އަޣްލަބިއްޔަތުން ހުކުމްކުރީމެވެ.

މި އިސްތިއުނާފު ބަލައި ހުކުމް ކުރި

ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބު ހުސައިން ޒަކަރިއްޔާ ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީމް ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް

(ރިޔާސަތު)